

Højstrupgård – frøavl i over 100 år

Stig Oddershede
Kommunikationschef

Birthe Kjærsgaard
Avlschef
Østdanmark

Jens Ellegaard blev valgt ind i DLFs bestyrelse på generalforsamlingen i slutningen af oktober. Han driver en planteavlsbedrift på Sydvestsjælland og har desuden en virksomhed, der opdrætter minigrise til medicinalindustrien. Det nye bestyrelsesmedlem har en solid international ballast og forretningsforståelse at byde ind med i bestyrelseslokalet

Jens Ellegaard foran stuehuset på Højstrupgård, der er bygget i 1918

Højstrupgård i familiens eje i fem generationer

Højstrupgård kom i familiens eje, da Jens Ellegaards tipoldefar i 1867 købte gården. Jorden omkring gården er mild, typisk på JB 4-5, og der er vandingsmulighed på 80 ha rundt om gården. På de øvrige arealer er jorden en muldet JB 5-6, der også er velegnet til frøavl. Jens overtog gården efter sin far Lars i 2004, hvor han bor med hustruen Ane og parrets tre børn på 13-16 år. De senere år er der tilkøbt flere gårde, så der i dag hører 420 ha til ejendommen, og der er forpagtet 65 ha. Lars Godtfredsens har gennem de seneste tre årtier haft ansvaret for markdriften, hvor han passer landbruget sammen med en fast mand i marken og ekstra høsthjælp. Markdriften skal være en selvstændig enhed, som tjener sine egne penge uafhængigt af minigrisevirksomheden.

Der er en lang tradition for frøavl på Højstrupgård. Det fremgår af en markplan fra 1936, hvor Jens' oldefar blandt andet havde frøavl af roe, gulerod, radise, rapgræs, rød- og hvidkløver, spinat og agerhejre. "Og tilbage i 1917 var resultatet af to tdr. land med gulerodsfrø, der blev håndhøstet over 14 dage, så indbringende, at det nuværende stuehus blev opført året efter," fortæller Jens.

Det lange perspektiv er vigtigt for Jens.

"Det gælder om at have de lange briller på, og jeg har lært fra min egen virksomhed at koncentrere mig om strategi og de store linjer og undgå at være for detaljeorienteret. For mig er det vigtigt at mine ansatte har de rette værdier," udtrykker han.

Markdriften prioriterer frøavl

Lars Godtfredsen driver ved siden af sit job på Højstrupgård sit eget landbrug på ca. 85 ha og indgår i et maskinfællesskab med Jens. Derudover sår og høster de ca. 50 ha for en økologisk nabo. Jorden bliver så vidt muligt drevet pløjefrit, men der bliver ofte pløjet både før udlæg og efter høst af frømarkerne.

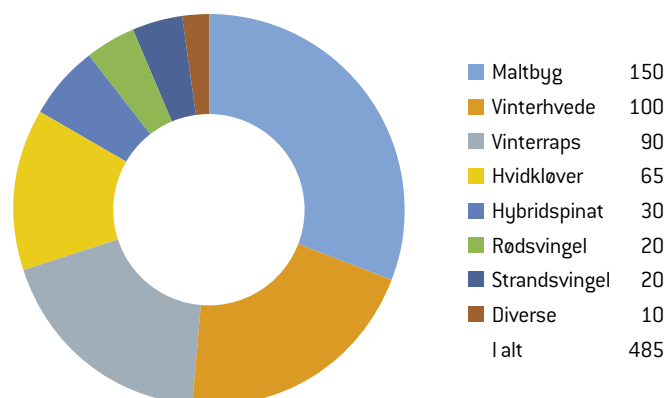
"Mit hjerte banker for landbruget, og vi driver et godt sædskifte med vårsæd, raps, spinat, hvidkløver og frøgræs og med et begrænset vintersædsareal, hvor vi undgår 2. års hvede, hvilket er med til at begrænse ukrudtsproblemerne. Vi er bevidste om, at frøavl kræver rene marker, og derfor er vi opmærksomme på at holde græsukrudtet væk, selv om det kan være svært helt at undgå at få ukrudtsfrø ind i markerne. Græsfrøavl hører til blandt vores højværdiafgrøder, hvor vi har det største indtjeningspotentiale, så også derfor er frømarkerne prioriteret højt," fortæller Jens.

Til foråret skal der i vårbyg lægges i alt 68 ha ud med rødsvingel, engrapgræs og hvidkløver. Engrapgræs og hvidkløver udlægges hver for sig, så der også i hvidkløvermarken kan bekæmpes græsukrudt. Til forårssæsonen er der investeret i en ny såmaskine, en 6 m

Amazon Cirrus med to fordelerhoveder til de forreste og de bagerste skær. Såmaskinen skal så vårbyg på dobbelt rækkeafstand med de forreste skiveskær sammen med 75 pct. af gødningen, og græsudlægget sås ligeledes på dobbelt rækkeafstand med de resterende 25 pct. af gødningen. Al gødningen placeres i samme dybde som dæksæden, mens frøudlægget sås i ca. 1 cm dybde. Desuden indgår der en ny 30 m bugseret Amazone trailersprøjte, der er forberedt til spotsprøjtning, så denne præcisionsteknologi på et tidspunkt kan implementeres.

Jens' vej fra landmand til virksomhedsleder

Efter endt grundskole arbejdede Jens på en bedrift i Ringsted og senere på Hverringe ved Kerteminde, hvor han fik frøavl ind under huden. Derefter arbejdede han med grise på Avlscenter Kollund ved Herning, og efter tre år på danske landbrug og en landmandsuddannelse var han klar til at rejse jorden rundt, hvor han arbejdede på farme i Australien, New Zealand, Asien og Sydamerika. Jens startede

Figur 1. Afgrødefordeling Højstrupgård høst 2021

på Landbohøjskolen i 1994 og var et halvt år på den danske ambassade i Washington D.C., USA, hvor han lavede en bacheloropgave om amerikansk svineproduktion. Længere fremme i studierne havde han job i Tyskland. Som nyuddannet agronom i 2000 tog Jens til USA i 3½ år, hvor han arbejdede med afsætning af minigrise til medicinalindustrien og med at få en licensaftale på plads med en partner, der nu producerer minigrise til det amerikanske marked. I 2004 vendte han og hustruen Ane hjem og overtog Højstrupgård og Ellegaard Göttingen Minipigs, hvor Jens frem til 2015 var adm. direktør og siden bestyrelsesformand. Minipigs-virksomheden har siden 1993 haft en professionel bestyrelse med eksterne medlemmer.

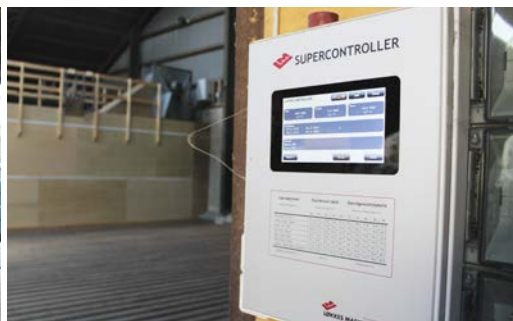
Maskinladen er indrettet med værksted, hvor maskinerne vedligeholdes

Bjergerne slynger sig gennem Højstrupgårds jorder, og de klippede græsbræmmer på begge sider sikrer en god afstand til afgrøderne

Strandsvingel ligger tørt og godt inden det skal videre til DLFs renseafdeling i Nr. Alslev

Frøet tørres på et nyt frøtørreri med tørregulv, der er opdelt i to rum. Tørringsprocessen overvåges med hygrestatstyring og følere, der sikrer en optimal tørringsproces

Tanker om arbejdet i DLFs bestyrelse

"Jeg synes det er vigtigt, at der er selvstændige landmænd i DLFs bestyrelse, der har hånden på kogepladen og brænder for, at vi får den bedst mulige afregning til frøavlerne sideløbende med, at DLF investerer og udvikler sig positivt. Det er også rigtigt godt, at bestyrelsen tæller virksomhedsledere, der kan bidrage med erfaringer fra andre internationale virksomheder. DLF er en global virksomhed, hvor bestyrelsen både skal kende til frøavl og til drift af international virksomhed," mener Jens.

"Som ejer af en international virksomhed, frøavler og landmand glæder jeg mig til at være med til at sætte retningen for DLF og sikre, at der bliver skabt bedst mulig værdi for kunder, medarbejdere og ejere. Vi skal sikre vores konkurrencefordel ved at tilbyde de bedste sorter til kunderne og avlerne. Vi har også en vigtig opgave i at støtte op om, at DLF videreudvikler og formulerer en grøn strategi. Både for at tage ansvar i den klimapolitiske dagsorden, men også som en del af sin HR-strategi, der sætter fokus på vores grønne virksomhed og som, ud over DLFs i øvrigt spændende virksomhed, kan hjælpe os med at tiltrække de dygtigste medarbejdere.

Vi skal forvente, at DLF giver den bedste afregning for vores frø, og at avlen placeres hos de avlere, der evner til at levere den kvalitet, som DLF skal bruge for at kunne sælge et ordentligt produkt videre, og som også har kapaciteten til at kunne håndtere frøavl. Vi skal også forvente, at DLF fastholder en stor frøavl i hele Danmark. Endelig skal DLF vokse og øge sin markedsandel på verdensmarkedet under forudsætning af, at det skaber bundlinje. Det er vigtigt med en tæt dialog mellem bestyrelse og avlere, så informationer og ønsker fra avlere og delegerede kan komme til bestyrelsens kendskab. Avlerne skal føle sig godt informeret og komme til orde over for bestyrelsen.

Der er både i bestyrelsen og direktionen en god forståelse for avlerens ønsker. Jeg brænder for andelstanken, når andelsselskabet age-

rer som et rigtigt andelsselskab. Det gør DLF i dag, og det skal det blive ved med til gavn for frøavlerne.

Jeg mener, at DLF skal forblive et rigtigt andelsselskab, der arbejder for at tilgodese avlerne. Den lange historie og de solide værdier, der ligger til grund for DLFs etablering og udvikling, vil jeg arbejde for at videreføre, så vi kan aflevere et endnu stærkere DLF til kommende generationer af frøavlere. Jeg kan godt lide at DLF er et "rigtigt" andelsselskab med stærke rødder i Danmark," fastslår Jens.

fortsættes næste side ►

Maskinoversigt Højstrupgård 2021

Traktorer	Fendt 828, 280 hk Trimble GPS (2015), Fendt 720, 200 hk Trimble GPS (2012), *Fendt 716 160 hk Trimble GPS (2012), MF 35 (til gårdrive)
Mejetærsker	Case IH 8250 Axial Flow 35 fod og 12 fod pick-up (2019)
Såmaskine	Amazone Cirrus 6003 2C 6m med Greendril frøsådstyr (2021), Kverneland Miniair 12 rk enkorssåmaskine (2019)
Marksprøjte	Amazone UX 5201 30 m (2020)
Gødningsspreder	Bogballe M3W med GPS for tildelingskort (2016)
Jordbearbejdning	Köckerling Vector 6,2 m stubharve (2014), He-Va 9 m såbedsharve (2008), Thyregod TRV 12 rk radrenser m. kamera (2015), Dalbo 12 m tromle Maxiroll, Snowflake (2017), Heva 6 m tromle med slæbeplanke (2010), Kuhn 6 furet vendeplow varitimer halvbugseret (2006)
Afpudsere mm.	Kuhn 2,6 m sidemonteret (2015) og *Kuhn 3 m frontmonteret 2018 slagleklipper, Elkjær Hegnsklipper (2012)
Diverse læssere	JCB 531-70 Agri Teleskoplæsser (2013), JCB 4CX Rende-graver (2008)
Kornvogne	MI 18 SPC (2016) og *MI 14 Højtip (2010)

*Maskiner skrevet i kursiv indgår i maskinfællesskabet fra Lars Godtfredsen

– fortsat fra side 5

Hygiejnen er i top, for at sikre at grisene er sunde og raske inden de skal tjene medicinalindustrien

Luftfotoet på side 2 viser bygningerne, hvor opdrættet af minigrise sker, samt egne forsøgsfaciliteter og administrationsbygning, der efterfølgende er blevet udvidet

Ellegaard Göttingen Minipigs

Ideen med at etablere en dansk produktion af minigrise stammer tilbage fra slutningen af 1970'erne, hvor Jens' far, Lars, kontaktede Göttingen Universitet i Tyskland, der fremavlede Göttingen minigrise i 1960'erne til biomedicinsk forskning. Flere års ihærdige forhandlinger resulterede i 1982 i, at den første besætning af minigrise blev installeret på Højstrupgård. Siden hen har forretningen blomstret. Ellegaard Göttingen Minipigs A/S har de globale rettigheder til produktion, markedsføring og salg af minigrisen, og Göttingen Universitetet rådgiver om genetikken. Göttingen Minigrisen er den mindste, sundeste og mest veldefinerede på markedet, der findes til forskning. Minigrise indgår i 10-15 pct. af forskningsforsøgene med dyr, så der er et udviklingspotentiale for vækst. De små grise er på mange parametre velegnede til test af ny human medicin, der typisk testes på beaglehunde, aber eller grise, inden de nye produkter er igennem testsystemet og kan godkendes til human brug. Det har udviklet sig til en verdensomspændende forretning med licenspartnere i USA og Japan, og der er fornylig etableret et selskab i Kina.

Minipigs med i Covid-19 forskning

Helt aktuelt har minigrisene fra Ellegaard Göttingen Minipigs bidraget til forskningen omkring Covid-19. For selv om grisene ikke bliver smittet med Covid-19, er deres immunsystem på mange måder sammenlignelige med menneskers. Derfor er grisene blandt andet blevet anvendt til at undersøge antistofrespons på de nye Covid-19 vacciner og til undersøgelse af forskellige behandlingsmetoders påvirkning af det respiratoriske system – blandt andet i virksomhedens egen forsøgsfacilitet.

De største aftagere af minipigs er kontraktforskningslaboratorier, dernæst medicinalindustrien og universiteterne, eksempelvis Novo Nordisk benytter grisene i diabetesforskning.

Produktion af minipigs

Virksomheden beskæftiger 45 medarbejdere, heraf fire dyrlæger og to Ph.D'er, der blandt andet sikrer høj dyrevelfærd og sundhed samt vejleder kunderne med videnskabelig baggrundsviden og i anvendelsen af minigrisene. To gange årligt testes grisene for 40 forskellige sygdomme. Ofte er virksomhedens medarbejdere og egne faciliteter tæt involveret i forskning og udvikling af ny viden.

Sundhed og dyrevelfærd er i højsædet, og grisene har både halm og legetøj til rådighed, ligesom der er afsat daglig kæletid til minigrisene, så de lærer at blive håndteret og at være trygge ved mennesker. Søernes kuld er på 6-8 grise i gennemsnit, og de vejer omkring 35 kg, når de er fuldt udvokset.

Smågrisene vænnes fra soen ved fire ugers alderen, hvor de vejer 2½-3 kg. Derefter går de i klimastald fire uger, hvorefter de flyttes til ungdyrstalden. Grisene sorteres efter køn, og ornegrisene bliver ikke kastreret, da medicinske forsøg ofte er rettet mod det hormonelle system.

De fleste grise sælges når de er 3-5 måneder. Ældre dyr kan eksempelvis indgå i forsøg rettet mod knogleskørhed, sårheling eller diabetes, mens nyfødte grise kan bruges til at afprøve medicin til for tidligt fødte børn. Produktionen er på 4-5.000 grise om året, og prisen for en gris ligger mellem 11-15.000 kr. 🌱

Minigrisene er meget trygge ved mennesker, og der er sat kæletid af til dyrene. Halm og foder er desinficeret så man undgår at indføre utilsigtede mikrober af den vej